Europees Parlement
2019-2024

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

2023/2028(INI)

27.6.2023

ONTWERPVERSLAG

over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie in 2022 en 2023 (2023/2028(INI))

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Rapporteur: Katarina Barley

INHOUD

Blz.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

TOELICHTING 12

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie in 2022 en 2023 (2023/2028(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),

– gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest"),

– gezien de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie[1],

– gezien Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting[2] (hierna "verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat" genoemd),

– gezien Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad[3],

– gezien Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ("EOM")[4],

– gezien Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)[5],

– Richtlijn (EU) 2017/1371 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt[6],

– gezien Kaderbesluit 2008/913/JBZ van de Raad van 28 november 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht[7],

---

[1] Zie onder meer: *Commissie* / *Hongarije* (Transparantie van verenigingen), zaak C-78/18, EU:C:2020:476, zaak C-241/21: arrest van het Hof (tweede kamer) van 6 oktober 2022. *I. L.* / *Politsei- ja Piirivalveamet*, ECLI:EU:C:2022:753.
[2] PB L 433I van 22.12.2020, blz. 1.
[3] PB L 156 van 5.5.2021, blz. 1.
[4] PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1.
[5] PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1.
[6] PB L 198 van 28.7.2017, blz. 29.
[7] PB L 328 van 6.12.2008, blz. 55.

– gezien Aanbeveling (EU) 2021/1534 van de Commissie van 16 september 2021 over het waarborgen van de bescherming, de veiligheid en de weerbaarheid van journalisten en andere mediaprofessionals in de Europese Unie[8],

– gezien de mededeling van de Commissie van 9 december 2021 getiteld “Een inclusiever en beschermender Europa: uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven” (COM(2021)0777),

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),

– gezien de mededeling van de Commissie van 24 juni 2020 getiteld “EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025)” (COM(2020)0258),

– gezien de mededeling van de Commissie van 12 november 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gelijkheid van lhbtiq’ers 2020-2025” (COM(2020)0698),

– gezien de conclusies van de Raad van 2 maart 2022 over de bestrijding van racisme en antisemitisme,

– gezien de mededeling van de Commissie van 2 december 2020 getiteld “Strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de Grondrechten in de EU” (COM(2020)0711),

– gezien het verslag van de Commissie van 6 december 2022 getiteld “Bescherming van de grondrechten in het digitale tijdperk – Jaarverslag over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten 2021” (COM(2021)0819),

– gezien de mededeling van de Commissie van 13 juli 2022 getiteld “Verslag over de rechtsstaat 2022 – Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie” (COM(2022)0500),

– gezien Aanbeveling (EU) 2023/681van de Commissie van 8 december 2022 betreffende procedurele rechten van verdachten en beklaagden die onderworpen zijn aan voorlopige hechtenis en betreffende materiële detentieomstandigheden[9],

– gezien het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures (“strategische rechtszaken tegen publieke participatie”) (COM(2022)0177),

– gezien het voorstel van 7 december 2022 voor een Richtlijn van de Raad betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot

[8] PB L 331 van 20.9.2021, blz. 8.
[9] PB L 86 van 24.3.2023, blz. 44.

schrapping van artikel 13 van Richtlijn 2000/43/EG en artikel 12 van Richtlijn 2004/113/EG (COM(2022)0689),

– gezien het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot schrapping van artikel 20 van Richtlijn 2006/54/EG en artikel 11 van Richtlijn 2010/41/EU (COM(2022)0688),

– gezien de verslagen van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), met name de verslagen over de grondrechten voor het jaar 2022,

– gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,

– gezien de instrumenten van de VN inzake de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de aanbevelingen en verslagen in het kader van de universele periodieke doorlichting van de VN, de rechtspraak van de verdragsorganen van de VN en de speciale procedures van de Mensenrechtenraad,

– gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, dat op 11 mei 2011 in Istanbul voor ondertekening werd opengesteld (het “Verdrag van Istanbul”),

– gezien het verslag van de Raad van Europa van 23 maart 2023 getiteld “Human Rights Defenders in the Council of Europe Area in Times of Crises” naar aanleiding van de rondetafelconferentie over de mensenrechten, georganiseerd door het Bureau van de commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa in Dublin op 24-25 oktober 2022[10],

– gezien het ontwerp van herziene overeenkomst over de toetreding van de Europese Unie tot het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van17 maart 2023,

– gezien zijn resolutie van 11 november 2021 over versterking van de democratie en de vrijheid en pluriformiteit van de media in de EU: oneigenlijk gebruik van civielrechtelijke en strafrechtelijke procedures om journalisten, ngo’s en het maatschappelijk middenveld het zwijgen op te leggen[11],

– gezien zijn resolutie van 15 december 2021 over de evaluatie van de preventiemaatregelen ter voorkoming van corruptie, onregelmatige uitgaven en het misbruik van EU- en nationale middelen bij noodfondsen en op crisisgerelateerde uitgaventerreinen[12],

– gezien zijn resolutie van 17 februari 2022 met aanbevelingen aan de Commissie over een statuut voor Europese grensoverschrijdende verenigingen en organisaties zonder

---

[11] PB C 205 van 20.5.2022, blz. 2.
[12] PB C 251 van 30.6.2022, blz. 48.

winstoogmerk[13],

– gezien zijn resolutie van 8 maart 2022 over de steeds beperktere ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Europa[14],

– gezien zijn resolutie van 10 maart 2022 over de rechtsstaat en de gevolgen van het arrest van het HvJ-EU[15],

– gezien zijn besluit van 10 maart 2022 over de instelling van een enquêtecommissie om het gebruik van de Pegasus- en soortgelijke spyware voor surveillance te onderzoeken, en houdende de vaststelling van het onderwerp van de enquête, alsook van de bevoegdheden, het aantal leden en de duur van het mandaat van de commissie (2022/2586),

– gezien zijn resolutie van 9 juni 2022 over de rechtsstaat en de potentiële goedkeuring van het Poolse nationaal herstel- en veerkrachtplan[16],

– gezien zijn resolutie van 6 juli 2022 inzake de intersectionele discriminatie in de Europese Unie: de sociaaleconomische situatie van vrouwen van Afrikaanse, Midden-Oosterse, Latijns-Amerikaanse en Aziatische afkomst[17],

– gezien zijn resolutie van 15 september 2022 over het voorstel voor een besluit van de Raad houdende de constatering, overeenkomstig artikel 7, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust[18],

– gezien zijn resolutie van 5 oktober 2022 over de situatie van Roma die in nederzettingen in de EU wonen[19],

– gezien zijn resolutie van 15 december 2022 over vermoedens van corruptie door Qatar en de bredere noodzaak van transparantie en verantwoordingsplicht in de Europese instellingen[20],

– gezien zijn resolutie van 19 april 2023 over de bestrijding van discriminatie in de EU – de langverwachte horizontale antidiscriminatierichtlijn[21],

– gezien zijn resolutie van 11 mei 2023 over de gepastheid van de bescherming die wordt geboden door het kader voor gegevensbescherming EU-VS[22],

– gezien zijn resolutie van 11 november 2021 over het feit dat in Polen een jaar geleden

[13] PB C 342 van 6.9.2022, blz. 225.
[14] PB C 347 van 9.9.2022, blz. 2.
[15] PB C 347 van 9.9.2022, blz. 168.
[16] PB C 493 van 27.12.2022, blz. 108.
[17] PB C 47 van 7.2.2023, blz. 184.
[18] PB C 125 van 5.4.2023, blz. 463.
[19] PB C 132 van 14.4.2023, blz. 29.
[20] PB C 177 van 17.5.2023, blz. 109.
[21] P9_TA(2023)0111.
[22] P9_TA(2023)0204.

de facto een abortusverbod werd ingevoerd[23],

– gezien zijn resolutie van 7 juli 2022 over het besluit van het Amerikaanse Hooggerechtshof om het recht op abortus in de Verenigde Staten af te schaffen en de noodzaak om het recht op abortus en de gezondheid van de vrouw te beschermen, ook binnen de EU[24],

– gezien zijn resolutie van 3 mei 2022 over de vervolging van minderheden op grond van godsdienst of levensovertuiging[25],

– gezien artikel 54 van zijn Reglement,

– gezien het advies van de Commissie constitutionele zaken,

– gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A9-0000/2023),

A. overwegende dat de EU op bepaalde waarden berust, namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, zoals is vastgelegd in artikel 2 van het VEU en in het Handvest; overwegende dat deze waarden door de lidstaten moeten worden gedeeld;

B. overwegende dat mediavrijheid, pluriformiteit en onafhankelijkheid van de media, en de veiligheid van journalisten cruciale onderdelen vormen van het recht van vrije meningsuiting en informatie en essentieel zijn voor het functioneren van de democratie binnen de EU en haar lidstaten; overwegende dat journalisten en media-actoren in Europa en daarbuiten de laatste jaren steeds vaker worden bedreigd;

C. overwegende dat corruptie een ernstige bedreiging vormt voor de democratie en de rechtsstaat; overwegende dat er aanhoudende en ernstige bezorgdheid bestaat over de bestrijding van corruptie in sommige lidstaten; overwegende dat de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat tot doel heeft de begroting van de Unie te beschermen tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat;

D. overwegende dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht – een essentiële voorwaarde voor het democratische beginsel van scheiding der machten en cruciaal voor het waarborgen van de eerbiediging van de grondrechten – in sommige lidstaten ernstig wordt bedreigd of zelfs structureel wordt ondermijnd;

E. overwegende dat de commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa in maart 2023 oordeelde dat de situatie van mensenrechtenverdedigers in Europa alarmerend was verslechterd;

F. overwegende dat er verschillende incidenten zijn geweest waarbij aan de Europese grenzen migranten zijn omgekomen en de mensenrechten zijn geschonden als gevolg van ineffectief beheer en onevenredig gebruik van geweld door de autoriteiten;

[23] PB C 205 van 20.5.2022, blz. 44.
[24] PB C 47 van 7.2.2023, blz. 268.
[25] PB C 465 van 6.12.2022, blz. 33.

G. overwegende dat er in de afgelopen jaren een georganiseerde tegenreactie is geweest tegen de rechten van vrouwen en meisjes; overwegende dat gendergerelateerd geweld, waaronder seksueel geweld en verkrachting, in de hele Europese Unie nog steeds veel voorkomt;

H. overwegende dat de gangbaarheid van discriminatie op grond van ras of etnische oorsprong consequent hoog blijft, zowel in de loop van de tijd als bij verschillende bevolkingsgroepen in verschillende lidstaten; overwegende dat antisemitisme, islamofobie en racisme hardnekkige vormen van haat en discriminatie zijn; overwegende dat extreemrechts extremisme een bijzondere bedreiging vormt voor mensen die gediscrimineerd worden en voor de samenleving als geheel;

I. overwegende dat discriminatie van en geweld tegen lhbtiq+-personen in de hele EU nog steeds voorkomen; overwegende dat lhbtiq+-personen in diverse lidstaten nog steeds worden geconfronteerd met discriminatie en uitsluiting;

J. overwegende dat het aantal gevallen van haatzaaiende uitlatingen in de EU de afgelopen jaren gestaag is toegenomen[26], grotendeels als gevolg van het stijgende aantal gebruikers van sociale media en het feit dat haatzaaiende uitlatingen online goed gedijen; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen kunnen leiden tot haatmisdrijven;

K. overwegende dat de EU is gegrondvest op de bevordering van sociale, culturele en economische rechten;

L. overwegende dat de toetreding van de EU tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) een verplichting is op grond van artikel 6, lid 2, VEU, en een hoge prioriteit blijft houden;

De rechtsstaat en toegang tot de rechter

1. veroordeelt ten stelligste dat in 2022 opnieuw een wereldwijd record is gevestigd voor het aantal gevangengenomen journalisten; dringt aan op een snel akkoord over de richtlijn strategische rechtszaken tegen publieke participatie, die substantiële en brede bescherming moet bieden tegen onrechtmatige rechtszaken;

2. is ernstig bezorgd over de toenemende mate van corruptie in bepaalde lidstaten, met name in gevallen waarbij hoge ambtenaren en politici betrokken zijn; is bezorgd over de uiteenlopende niveaus van tenuitvoerlegging van het EU-kader voor corruptiebestrijding in de lidstaten;

3. benadrukt dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en doeltreffende controles en waarborgen, die van lidstaat tot lidstaat kunnen verschillen, essentiële onderdelen van de rechtsstaat zijn; veroordeelt alle pogingen van regeringen van lidstaten om politieke invloed uit te oefenen op of controle uit te oefenen over de onafhankelijke besluitvorming van de rechterlijke macht;

4. steunt het gebruik van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de horizontale

[26] Voor een snelle briefing, zie "Combating hate speech and hate crime in the EU", Onderzoeksdienst van het Europees Parlement, juni 2022.

randvoorwaarden voor het bevriezen van EU-financiering ter bestrijding van corruptie en achteruitgang van de rechtsstaat in de lidstaten; benadrukt dat de middelen die door middel van verschillende conditionaliteitsmaatregelen worden beperkt alleen mogen worden vrijgegeven als de belangrijkste problemen op het gebied van de rechtsstaat, corruptie en de mensenrechten daadwerkelijk en voldoende worden aangepakt; verzoekt de Europese Raad vast te stellen of Hongarije zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige en voortdurende schendingen van de waarden van de EU overeenkomstig artikel 7, lid 2, VEU;

Vrijheden

5. neemt nota van de toenemende bedreigingen van de vrijheid van vereniging, meningsuiting en vergadering; herhaalt dat het recht op vreedzame vergadering alleen kan worden beperkt indien de wet daarin voorziet en indien het noodzakelijk en evenredig is om een door de Unie erkend algemeen belang of de rechten en vrijheden van anderen te beschermen;

6. benadrukt dat informatie universeel toegankelijk en divers moet zijn om het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie, dat de grondslag vormt van elke democratie, te waarborgen en onderstreept dat de artistieke vrijheid moet worden gegarandeerd;

7. onderstreept de cruciale rol van maatschappelijke organisaties bij het bevorderen van actief burgerschap, de grondrechten en democratische participatie in Europa; dringt aan op een strategie van de Commissie en gemeenschappelijke regels in alle lidstaten om een regelgevings- en politiek klimaat te bevorderen dat vrij is van afschrikkende effecten, bedreigingen en aanvallen;

8. herinnert eraan dat uit hoofde van artikel 6 van het Handvest iedereen recht heeft op vrijheid en veiligheid, wat betekent dat iedereen in de Unie beschermd moet worden tegen onwettige en willekeurige arrestatie;

9. veroordeelt de toename van antisemitische, anti-islamitische en racistische incidenten in de EU; betreurt dat incidenten van discriminatoire, racistische en xenofobe misdrijven vaak niet aan de autoriteiten worden gemeld, wat leidt tot feitelijke straffeloosheid;

10. wijst erop dat de dataficatie van het dagelijks leven en gegevensschandalen betekenen dat het recht op bescherming van persoonsgegevens steeds belangrijker wordt; herhaalt zijn bezorgdheid over de ongelijke toepassing van de algemene verordening gegevensbescherming;

11. veroordeelt krachtig de wijdverbreide schendingen van de grondrechten en het gebruik van onevenredig geweld door nationale autoriteiten aan de grenzen van de Unie;

Gelijkheid en waardigheid

12. betreurt dat het voorstel voor de horizontale antidiscriminatierichtlijn al 14 jaar geblokkeerd is in de Raad;

13. herinnert eraan dat gendergerelateerd geweld in alle lidstaten van de Unie veel

voorkomt; veroordeelt de achteruitgang op het gebied van vrouwenrechten in sommige lidstaten, met name het ontzeggen van toegang tot veilige en legale abortus;

14. herinnert eraan dat haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen die zijn ingegeven door racisme, vreemdelingenhaat, religieuze intolerantie of iemands handicap, seksuele geaardheid, genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken extreme voorbeelden van discriminatie zijn;

15. verwelkomt het initiatief van de Commissie om de lijst van EU-misdrijven in artikel 83, lid 1, VWEU, uit te breiden met haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven;

16. is ingenomen met het feit dat de Commissie zich voor het eerst heeft beroepen op een op zichzelf staande schending van artikel 2, VEU, toen zij de Hongaarse "kinderbeschermingswet", die andere doelstellingen verhulde, naar het HvJ-EU verwees;

Maatschappelijke, economische en milieu-uitdagingen

17. erkent dat armoede een andere vorm van discriminatie is die leidt tot schending van de grondrechten; verzoekt de Commissie, de Raad en de lidstaten beleid te ontwikkelen voor de vermindering van armoede, en hierbij speciale aandacht te besteden aan kinderen;

18. verwelkomt de aanbeveling van de Raad van 30 januari 2023 over een toereikend minimuminkomen met het oog op actieve inclusie[27] als een stap voorwaarts bij de tenuitvoerlegging van beginsel 14 van de Europese pijler van sociale rechten;

19. benadrukt dat digitalisering een transversaal proces is dat gevolgen heeft voor de toegang tot alle diensten, met name gezondheidszorg, en de uitoefening van de grondrechten;

20. stelt vast dat huisvesting geen handelswaar is maar een noodzaak en een voorwaarde om volledig deel te kunnen nemen aan de maatschappij;

21. is er verheugd over dat de Mensenrechtenraad van de VN op 8 oktober 2021 het universele recht op toegang tot een gezond en duurzaam milieu heeft erkend;

Institutionele waarborgen voor de grondrechten

22. is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt sinds de hervatting van de onderhandelingen over de toetreding van de EU tot het EVRM in juni 2020 en met het voorlopige akkoord over het ontwerp van herziene toetredingsinstrumenten dat in maart 2023 is bereikt;

23. steunt het werk van het Bureau voor de grondrechten om gegevens te analyseren met het oog op het documenteren van discriminatie en verwelkomt verdere ontwikkelingen op dit gebied; is ingenomen met de voorstellen van de Commissie voor twee richtlijnen betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling, die moeten zorgen voor een

[27] PB C 41 van 3.2.2023, blz. 1.

betere tenuitvoerlegging en handhaving van de antidiscriminatievoorschriften van de EU;

24. herinnert aan het belang van de desbetreffende jurisprudentie van het HvJ-EU, waarin de eerbiediging van de grondrechten wordt bevestigd en de rechtsstaat verder wordt gedefinieerd;

°

° °

25. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Eerbiediging van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de mensenrechten zijn de fundamentele waarden van de Europese Unie, zoals vastgelegd in artikel 2, VEU, en het Handvest van de grondrechten. Het hooghouden en actief bevorderen van deze waarden is een verplichting, zowel voor de EU-instellingen als voor de lidstaten. De rapporteur is van mening dat de eerbiediging van de grondrechten de afgelopen jaren in de hele Europese Unie zorgwekkend is verslechterd en dat de consensus over de gemeenschappelijke Europese waarden dreigt af te brokkelen.

In de jaren 2022 en 2023 werd de EU geconfronteerd met nieuwe, ongekende uitdagingen. Terwijl we nog steeds te kampen hadden met de negatieve gevolgen van de coronapandemie, voegde de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne daar de toestroom van miljoenen mensen aan toe, die gedwongen werden hun huizen te verlaten. Bijgevolg moet het verslag de kwesties met betrekking tot de grondrechten die uit deze omstandigheden voortvloeien adequaat weerspiegelen, met inbegrip van maar niet beperkt tot: i) het gebruik van noodwetgeving en het effect daarvan op de ruimte voor maatschappelijke organisaties, ii) de rol van vrije media voor het functioneren van democratische stelsels, iii) de bescherming van sociale rechten, en iv) de bescherming van de grondrechten voor vluchtelingen en migranten.

Benadering door de rapporteur

De rapporteur streeft naar een uitgebreid verslag waarin de belangrijkste ontwikkelingen in de betreffende jaren worden weergegeven.

Het verslag moet in de eerste plaats de algemene tendensen weergeven van de situatie van de grondrechten in de Europese Unie in de jaren 2022 en 2023. Het verslag moet echter ook betrekking hebben op systeemproblemen in individuele lidstaten, op voorwaarde dat er een lopende procedure is op Europees niveau, met inbegrip van procedures op grond van artikel 7, VEU, inbreukprocedures en arresten van het HvJ-EU en het EHRM.

Structuur

Teneinde alle relevante elementen te kunnen behandelen, is het ontwerpverslag gestructureerd rond de belangrijkste clusters van de grondrechten, die in grote lijnen zijn gebaseerd op de hoofdstukken van het Handvest van de grondrechten. In plaats van zich alleen te richten op bepaalde prioriteiten of specifieke groepen, en in het licht van de maximale lengte van vier pagina’s voor initiatiefverslagen, probeert de rapporteur een algemene schets te geven waarbinnen alle kwesties met betrekking tot de grondrechten kunnen worden gecategoriseerd. Het verslag kan en zal worden aangevuld tijdens de wijzigingsfase.

De hoofdcategorieën zijn:

De rechtsstaat en de toegang tot de rechter

Dit hoofdstuk bevat de behandeling van, onder andere, de rol van vrije media, het gebruik van noodwetgeving, parlementaire rechten, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de

gevolgen van corruptie, en rechtsstaatprocedures op Europees niveau.

Vrijheden

Dit hoofdstuk heeft onder andere betrekking op collectieve vrijheden, zoals het recht van vergadering en vereniging, en individuele vrijheden, zoals het recht op vrijheid en veiligheid, de vrijheid van gedachte, de bescherming van persoonsgegevens, de vrijheid van meningsuiting en informatie, en het recht op asiel.

Gelijkheid en waardigheid

Dit hoofdstuk bestrijkt onder andere het recht op niet te worden gediscrimineerd op grond van geslacht, huidskleur, etnische of sociale achtergrond, genetische kenmerken, taal, politieke, levensbeschouwelijke, godsdienstige of andere overtuiging, het behoren tot een nationale minderheid, eigendom, geboorte, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid. Het gaat ook over het recht op respect voor iemands fysieke en mentale integriteit, in het bijzonder met betrekking tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven.

Maatschappelijke, economische en milieu-uitdagingen

Dit hoofdstuk gaat onder andere over armoede als discriminatie, sociale ongelijkheid, digitale armoede, huisvesting, toegang tot onderwijs, toegang tot werkgelegenheid, het recht op collectieve onderhandelingen en het recht op toegang tot een gezond en duurzaam milieu.

Institutionele waarborgen voor de grondrechten

In dit hoofdstuk wordt onder andere ingegaan op de rol van instellingen zoals de Raad van Europa en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het Europees Hof van Justitie, het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, het Europees Openbaar Ministerie, alsmede op de rol van nationale rechtbanken en nationale organen voor gelijke behandeling.